

ראיון מיוחד עם שמואל מיקוניס, מזכיר מק"י „אורן ישוחרר“

מה עומד מאחורי הצעדים המפתיעים האחרונים של ברית-המועצות כלפי ישראל והמרחב? האם ישנה אפשרות לחידוש הידידות הסובייטית-הישראלית, שמצאה את ביטויה ההיסטורי בהצבעת אנדריי גרומיקו למען הקמת המדינה? מר שמואל מיקוניס המזכיר הכללי של המפלגה הקומוניסטית הישראלית, חזר לא מכבר מביקורו בברית-המועצות, שם השתתף כאורח בקונגרס הוועידה הקומוניסטית שהוקיע את פולחן סטאלין, להלן הדו"ח הקצרני המלא של הראיון המיוחד הראשון שנתן מאז חזרו. ראיון זה ניתן בביתו של חבר-הכנסת מיקוניס, ברחוב שמריהו לוי 13, תל-אביב, לתברי מערכת „העולם הזה“.

* מר מיקוניס, כמה זמן שהית כברית-המועצות בקשר עם הוועידה ה-20 של המפלגה הקומוניסטית הסובייטית?

שבעה שבועות. תחילה הייתי במוסקבה, ואחר-כך בלנינגראד.

* באיזו מידה היות נוכח בישרי בות שרנו בפולחן סטאלין?

לא זה החשוב. העיקר הוא שאנחנו יודעים על כל מה ששייך לפולחן סטאלין ילביקורת שנמתחה על פולחן זה.

* באיזו מידה, אתה הושב, תשפיע ביקורת זו על היחסים בין ברית-המועצות וישראל?

בהחלט לטובה. הביקורת הזאת מצאה את ביטויה המרכזי בוועידה ה-20, אך אין זאת אומרת שהיא התחילה עכשיו. היא החלה עוד לאחר מותו של סטאלין.

„ממדי הביקורת הפתיעונו...“

* כך שזה לא בא לכם כאפת' עה?

לא הייתי אומר זאת. ההיקף והצורה של הביקורת הפתיעו את כולנו. בוועידה ניתנה לזה צורה מרוכזת. אך הביקורת הזאת, בצורה זו או אחרת, התנהלה במשך ארבע השנים האחרונות. היתה זאת לא רק ביקורת, אלא גם הסקת מסקנות מעשיות, ועמדת ההנהגה קולקטיבית בניגוד לפולחן סטאלין בעבר. זה נתן תוצאות מבורכות. קח למשל את מדיניות-החוק.

יסוד מדיניות-החוק הסובייטית — הש-

לום ודוקיום בשלום של המדינות ללא הב' ול משטרן החברתי — נשאר ללא שינוי. או' לם כל אחד מרגיש כי כשנתיים-שלוש האח' רונות יש דינאמיקה רבה במדיניות זו.

* יש גישה חדשה?

יש גישה גמישה יותר. יש נסיון רציני לשבור את הקרח, את „המלחמה הקרה“, על-ידי שורה שלמה של הצעות, העשויות להתקבל על דעתן של מעצמות אחרות. כיוון חדש זה הוא תוצאה של ההנהגה הקולקטיבית.

* איך יתבטא הדבר כלפי ישרי אל?

זה יתבטא בעבר, למשל, בזה שמיד אחרי ניתוק היחסים הדיפלומטיים נמצאה הדרך, הודות לרצון הטוב של ברית-המועצות, לחדש את היחסים טוב. שנית, מבלי לשים לב למדיניות-החוק הבלתי-אחידה של החוגים השליטים בישראל כלפי ברית-המועצות, ישנו חיפוש מתמיד של הצד השני להרוק את הקשרים עמנו.

לא מקרה הוא שממשלת ברית-המועצות מאפשרת כשנתיים האחרונות לאורחים ישר' דיים לצאת מברית-המועצות לישראל, וזהו ממש מהפכה מבחינת הבנת הוכחות והחובה שבאורחות ברית-המועצות. זהו ביטוי של רצון טוב כלפי ישראל.

„יד סובייטית לישראל...“

* האם יש שינוי הגישה כלפי הציונות?

מובטחני שלא. האידיאולוגיה של ברית-המועצות היא המארכסיזם-לניניזם. הם לא

מקבלים ולא תומכים בשום אידיאולוגיה אחרת. אבל יש להם ההכרה העמוקה שהאידיאולוגיות אינן צריכות להפריע לשיתוף-פעולה מקיף, ואפילו ייחודי ביותר, בין שתי מדינות בעלות משטרים חברתיים שונים.

* איך סבור, אימא, שכברית-המועצות מנהלת מדיניות אנטי-ישראלית?

כברית-המועצות לא ניהלה אף פעם מדיניות אנטי-ישראלית, וזה גם הוטעם על-ידי ניקיטה כרושצ'וב, בראיון שנתן לפני כשלושה חודשים לציר הלייבור הבריטי וילסון.

צריכים לשים לב איך הם מבלינים בהופעותיהם באו"ם על כל מיני הופעות אנטי-סובייטיות של מדינאי ישראל. הדוג"מה של 1947, כשכל הציבור הרשמי בעולם הערבי הופיע נגדם בגלל התמיכה שנתנו להקמת מדינה יהודית בארץ-ישראל, היא דוגמה קלאסית לגישתם האוהדת העקרונית לעמים במאבקם לזכויותיהם הלאומיות הבודדות.

* והתנגדות הערבים לא תפיע ריע?

היום, כשיש אהדה רבה לברית-המועצות בעולם הערבי, אין ראשי ברית-המועצות גלמים מלפני דרך להידוק קשרי הידידות עם ישראל לטובת השלום ועצמאות העמים. מדיניות דוקיום שלהם לא שמה לב לגודל ולשטח של מדינה, וזהו מדיניות עקרונית.

* כך שיש, לדעתך, אפשרות שת התקרבות הדדית?

בהחלט כן! זה תלוי בעיקר בממשלת ישראל, במידה שתעזוב את הקו הנוקשה של מדיניות-החוק שלה, במידה שתעמיד לנגד עיניה את האינטרסים הלאומיים של ישראל ולא של איוו שהיא התחייבות כפני ארצות-הברית. צריכים להכין את המשמעות של זה שמיקויאן ומולטוב באו לשגרירות ישראל בברית-המועצות...

* ואתה הושב שאפשר להחזיר את היחסים בינינו לתקופה של 1947?

ניקיטה כרושצ'וב אמר בפירוש בדו"ח לוועידה ה-20, כי ברית-המועצות תתמוך בכל מדינה שלא תיגרר לגושים צבאיים. תמיכה סובייטית כיום, כידוע, אינה רק מוסרית ופוליטית, החשובה כשלעצמה, אלא גם כלכלית וטכנית, לטובת הפיתוח של הכלכלה הלאומית. האין בכך סיכוי לישראל?

„אפשר להשיג נשק סובייטי...“

* כיצד אתה רואה את האפשרות להשיג נשק מברית-המועצות?

אם כי לא מקצה כזה מתחילה מדינה לשפר את יחסיה עם מדינה אחרת, חושבני בכל זאת כי ישנה אפשרות, אם יחול שינוי במדיניות הישראלית. דרוש רק שישראל לא תגרור את עצמה לגושים צבאיים. שלא תנהל מדיניות של גושים. הטרנדית של ישראל היא בזה שלמרות שאין היא נמצאת בגוש צבאי, מנהלת היא מדיניות של גוש צבאי בעוד שדנומק, למשל, נמצאת בגוש הצבאי האטלנטי, אך הולכת ככיוון אל הנייטרליות והידוק הקשרים עם ברית-המועצות.

* האם עקב שהותך במוסקבה קיבלת רושם אישי ששינוי כזה במדיניות הישראלית היה גורם ל-קבלת נשק מברית-המועצות?

כן. הרושם האישי שלי הוא ששינוי המדיניות הישראלית, שינוי מתלות ב-ארצות-הברית לנייטרליות, היה מביא ל-תמיכה כוללת של ברית-המועצות בישראל, כמו לכל מדינה נייטרלית אחרת.

הרושם שלי הוא שבמצב כזה לא ישראל ולא מצרים לא היו נזקקות למרוץ זיון. הן מרוץ היה נפסק. כי זה היה יוצר במזרח התיכון יותר אמון הדדי בין העמים ויותר בהירות. היה מתברר כי האויב הוא האימפריאליזם ולא ישראל לגבי הערבים, או הערבים לגבי ישראל.

* אתה רוצה לומר שהיו מפ' סיקים את משלוחי הנשק לערבים?

מצרים עצמה היתה מפסיקה. הנשק עולה המון כסף, כסף שיכול היה להיות מנוצל לפיתוח כלכלי. כן-גוריון אמר לפני כמה חודשים בכנסת שדרושים שני צדדים כדי לעשות שלום. ואילו למלחמה דרוש רק צד אחד. במציאות של ימינו זה לא נכון. כיום גם למלחמה דרושים שני צדדים. מצרים וסוריה אינן רוצות במלחמה. והמלחמה אינה פופולרית בישראל. אם העמים לא ירצו, לא תהיה מלחמה.

מצרים רוצה בשלום...“

* מנין דך הבטחון שמצרים לא רוצה במלחמה?

התנגדותה לברית בגדאד — זאת ה-

מיקוניס עם מזכיר המפלגה הקומוניסטית הצ'כית, אנטונין נובוטני „הצעתי לשחרר את אורן...“